

fatte, som er det Sande. Betragter man Communitetet, saa vil man jo finde, at denne Stiftelse har til Formaal at udbaanne den selsomme Klasse af Individier, de selsomme Individier, som de lærde Skoler udvikle, og at befordre yderligere den selsomme Art af Dannelse; saaledes er Communitetets og de lærde Skolers Formaal virkelig det selsomme. Dertil kommer, hvad den ærede Ordfører meget rigtigt har bemærket igaar, at denne Overensstemmelse just i den allerseneste Tid er bleven meget større, end den har været før, idet nemlig de lærde Skoler ved den nye Reform have overtaget endeel af Universitetets Opgave, og jeg troer rigtignok ikke, at det releverer meget, hvad den ærede sidste Taler (S. E. Larsen) desangaaende bemærkede, nemlig at dette ikke frembød nogen pecuniær Besparelse for Universitetet, thi det er jo heller ikke Universitetet, som der er Tale om her; Udvalgets Forslag gaaer jo ikke ud paa, at Underballancen ved de lærde Skoler skal dækkes ved Hjælp af det Overflud, som Universitetets Indtægter iaar afgive, istedetfor, som foreslaaet af Regjeringen, af Sorø Academies Midler, men Forslaget gaaer ud paa, at Underballancen skal dækkes af en tredje Anstalt, nemlig Communitetet, som jo staaer udenfor Universitetet. Saaledes mener jeg da, at Communitetet er i sit Formaal væsentligt og nær beslægtet med de lærde Skoler. Dette gjælder derimod ingenlunde om Sorø Academi. Om Sorø Academies Idee har der, som bekendt, været skrevet og discuteret Meget i de sidste Aar; der findes mange forskellige, og vistnok ogsaa urigtige Ideer om denne Idee, men der er dog Noget, hvori disse forskellige Ideer mødes, der er Noget, som dog Alle synes at være enige om, nemlig at Sorø Academi er bestemt til at yde noget Andet end det, de lærde Skoler yde (Sa!), men man er uenig om, hvad det er. Jeg skal ikke her indlade mig i denne meget vidtløftige og intricate Materie, men det, mener jeg, er man enig om, at Sorø Academi eller dets Midler skulle tjene til at fremme en Dannelse, som er mere almindelig end den overleverede Dannelsesretning i de lærde Skoler, og fremdeles, at den skal virke for denne Dannelse i en større, en videre Kredse af Folket,

end de lærde Skoler ere beregnede paa; heri ligger da det, som Alle ere enige om, nemlig at Sorø Academi paa en Maade danner en Modsatning til de lærde Skoler, at det Undervisningsformaal, som er stillet for Sorø Academi, forsaavidt er hiint modsat, som det er bestemt til at supplere det lærde Skolevæsen, et Formaal, som, om det end ikke kræver en modsat Retning, saa dog idetmindste fordrer en Retning, der er saa almindelig, at den foruden det Særegne, som de lærde Skoler have, tillige har det, som man savner ved de lærde Skoler. Jeg troer, at Sorø Academies seneste Historie, navnlig hvad der blev forarbejdet under den sidst afdøde Konge, jeg troer, at den, tilligemed hvad der er skeet her i Landet siden den Tid, har gjort det til en folkelig Nødvendighed, der ikke længere kan modsiges, at de Midler, som fra Arilds Tid ere samlede der, blive anvendte til det, man maa nu kalde det uklare, men dog til det virkelige Formaal, som nu forespæver Folket. See, dette Synspunkt synes mig at være det Væsentlige, og det foregaaende, som jeg tillod mig at omtale, der var gjort gjældende af den ærede Minister, nemlig Alderen, hvori de forskellige Disciple befinde sig, det synes mig er noget Uvæsentligt, og saaledes forekommer det mig, at efter dette første Hensyn, naar man nemlig spørger: hvilken af disse 2 Stiftelser er nærmest beslægtet med de lærde Skoler? saa maa Svaret blive: det er Communitetet.

Det andet Spørgsmaal, som den ærede Minister opfaste, var: hvilken af disse Stiftelser har bedst Gynde til at yde denne Understøttelse, og jeg skal dertil svare, at, dersom det første Spørgsmaal var besvaret bekræftende, saaledes som den ærede Minister besvarede det, saa var det rigtigt at opfaste dette, men i andet Fald fører det ikke til Noget at opfaste dette Spørgsmaal; thi jeg er overbevist om, at den ærede Minister er enig i den Misbilligelse, som for en Tid siden blev en Taler til Deel, der opstillede det Skatteprincip, at man skulde tage, hvor der var Meget at tage af. Men Spørgsmaalet er altsaa nu: hvilken af disse 2 Stiftelser har bedst Gynde til at afgive Understøttelsen? og her er det da virke,